

Aluehallintovirasto

Ympäristöluvut

PÄÄTÖS

Nro 291/2019

Dnro ESAVI/22986/2019

Annettu julkipanon jälkeen
22.7.2019

ASIA

Ilmoitus koeluonteisesta toiminnasta ja hakemus jätteeksi luokittelun päättymiseksi, Pori

ILMOITTAJA

Fortum Waste Solutions Oy
PL 181
11101 Riihimäki

Y-tunnus: 0350017-4

TOIMINTA

Asia koskee Fortum Waste Solutions Oy:n Mäntyluodon jätteenkäsittelylaitoksen toimintaa osoitteessa Kirrinsannantie 6, 28840 Pori.

VIREILLETULOTIEDOT

Ilmoituksen vireilletulo

Asia on tullut vireille aluehallintovirastossa 1.7.2019.

Asian käsittelyn peruste

Ympäristönsuojelulaki 89 § ja 31 § 1 momentti

Toimivaltainen lupaviranomainen

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on toimivaltainen lupaviranomainen valtioneuvoston asetuksen ympäristönsuojelusta (713/2014) 1 §:n 1 momentin perusteella.

ASIAN KUVAUS

Taustatiedot

Sijainti

Toiminta sijoittuu kiinteistölle 609-65-4-20.

Kaavoitus

Asemakaavassa (23.4.1981) kiinteistö on osoitettu teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi tunnuksella T-1.

Päätökset ja sopimukset

Ympäristölupa

Fortumin Mäntyluodon jätteenkäsittelylaitoksen ympäristölupa ja lupa toiminnan aloittamiseen sekä vesitalouslupa ja valmistelulupa (161/2019, 18.4.2019 ja 162/2019, 18.4.2019). Päätöksestä on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen.

Vaasan hallinto-oikeus on 28.6.2019 antamassaan välipäätöksessä (Nro 19/162/2) katsonut, että tässä vaiheessa, ympäristöluvan aloittamisoi-
keuden ja vesilain valmisteluluvan osalta sekä aloittamisluvan ja valmis-
teluluvan vakuuden korottamisen osalta päätöksien täytäntöönpanon
kieltämiseen ei ole ilmennyt aiheutta.

Päätös koeluonteisesta toiminnasta

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut 4.4.2019 päätöksen nro 139/2019 (dnro ESAVI/9328/2019) jätteenpolton tuhkien käsittelyä koske-
vasta koetoimintailmoituksesta.

Muut päätökset ja sopimukset

Satakunnan pelastuslaitos on antanut päätöksen kemikaali-ilmoituksesta 6.7.2018 (EVE 1-13-18).

Fortumilla on voimassa oleva lakisääteinen ympäristövahinkovakuutus.

Hakemus jätteeksi luokittelun päättämiseksi (EoW)

Hakemuksessa esitetään, että suolatuote ei olisi enää jätelain (646/2011) 5 §:ssä tarkoitettua jätettä seuraavin perusteluin:

Hyödyntämistoimi

Jätteenkäsittelylaitoksessa jätteenpolton tuhkan ja savukaasun puhdistusjätteen sisältämä suola käsitellään liuokseksi. Käsiteltävä jäte johdetaan reaktoriin, johon lisätään tarvittavia apukemikaaleja, kuten happoa ja rautapohjaisia kemikaaleja. Reaktorista sakka johdetaan kammiosuotopuristimelle, jossa sakka ja liuos erotetaan toisistaan. Liuos palautetaan reaktoriin sen suolapitoisuuden nostamiseksi. Kun konsentraatin tavoiteltu suolapitoisuus on saavutettu, se johdetaan vesienkäsittelyprosessiin, jossa konsentraatista poistetaan epäpuhtaudet ja varmistetaan kierrätys-suolatuotteen puhtaus. Vesienkäsittelyprosessin jälkeen konsentraatti voidaan tarvittaessa käsitellä haihdutuslaitoksessa tai käänteisosmoosilaitoksessa suolapitoisuuden nostamiseksi. Valmis suolatuote (konsentraatti) varastoidaan tarvittaessa säiliöissä ja kuljetetaan jatkokäyttäjille säiliöautokuljetuksena.

Käyttötarkoitus

Kierrätys-suolatuotetta käytetään tiesuolana. Laitoksella tuotetaan ns. seos-suolaa, joka sisältää kalsium-, natrium-, kalium-, ja magnesiumklorideja. Kierrätys-suolan käyttöä on tutkittu alustavasti sekä liukkaudentorjuntaan että sorateiden pölynsidontaan.

Markkinat ja kysyntä

Liukkaudentorjuntaan käytetään Suomessa noin 80 000 t/a natriumkloridia. Pölyntorjuntaan käytetään kalsiumkloridia noin 35 000 t/a. Jätteestä tuotettua tiesuolaa ei ole aiemmin käytetty liukkaudentorjuntaan ja pölynsidontaan. Fortumilla on luottamuksellinen esisopimus kierrätys-suolatuotteen kehittämisyhteistyöstä, jonka tavoitteena on tuottaa kierrätys-suolaa tiesuolana käytettäväksi ja korvaamaan nykyisiä suolatuotteita.

Teknisten vaatimusten täyttyminen ja vastaaviin tuotteisiin sovellettavien säännösten mukaisuus

Kierrätys-suolan kosteudensidontakykyä on tutkimuksissa verrattu kalsiumkloridiin. Tutkimuksissa havaittiin kierrätys-suolatuotteen pölynsidont ominaisuuksien vastaavan tutkimuksessa käytetyn verrokkiaineen ominaisuuksia. Tutkimukset on suoritettu Tampereen ammattikorkeakoululla.

Kierrätysuolatuotteella tienpinnan liukkautta torjutaan kemiallisesti estämällä jään muodostumista ennakoon tai jo muodostuneen jään sulattamista. Kalsiumkloridin on havaittu olevan erityisen tehokasta niin sanotun mustan jään torjunnassa. Natriumkloridi alentaa veden jäätymispistettä. Natriumkloridin alin jäätymispiste, joka voidaan saavuttaa tietylle suolan liuokselle, on -21,2 °C liuosväkevyydessä 23,3 %.

Kierrätysuolan liukkaudentorjuntaominaisuuksia on tutkittu vertaamalla sen ominaisuuksia natrium- ja kalsiumkloridiin. Tutkimukset on suoritettu VTI:llä Ruotsissa. Tutkimuksissa testattiin kierrätysuolan jään sulatuskykyä ja jään poistokykyä/tunkeumaa jäähän.

Tuotelainsäädännön vaatimusten täyttyminen

Kierrätysuola on neljän eri suolan seos. REACH-asetuksen 6 artiklan mukaan aineet sellaisinaan tai seoksissa on rekisteröitävä asetuksen mukaisesti, jos sitä tuotetaan tai maahantuodaan 1 t/a tai enemmän. REACH-asetuksen 2 artiklan kohdan 7.d) mukaan aineet sellaisinaan tai seoksissa, jotka on jo rekisteröity ja jotka hyödynnetään yhteisössä, on vapautettu rekisteröintivelvoitteesta, jos hyödyntämisen seurauksena syntyvä aine on sama kuin rekisteröity aine ja laitoksella on käytettävissään asetuksessa vaaditut tiedot rekisteröidystä aineesta. Fortum on tilannut selvityksen hyödyntämispoikkeuksen hyödyntämisestä kierrätysuolatuotteelle. Mikäli selvityksessä todetaan, ettei kierrätysuolatuotteen sisältämät aineet vastaa aiemmin rekisteröityjä aineita, tullaan tuotteen tuottamisesta tekemään kemikaalivirastolle ilmoitus kierrätysuolan tuottamisesta tuote- ja prosessisuuntautuneen tutkimuksen ja kehittämisen tarpeisiin (ns. PPORD-ilmoitus). PPORD-ilmoituksella tuotetta voidaan tuottaa tutkimus- ja kehittämistarkoituksiin viiden vuoden ajan rajattu määrä ilman REACH-rekisteröintivelvoitetta. PPORD-menettelyssä tuotetta voidaan toimittaa vain ilmoituksessa ennakolta ilmoitetuille asiakkaille.

Kierrätysuolatuotetta ja sen valmistusta koskevat kuitenkin muut REACH-asetuksen velvoitteet kuten haitallisten aineiden raja-arvot, asetuksessa määrättyjen aineiden luvanvaraisuus. Tuotteelle laaditaan käyttöturvallisuustiedote.

Selvitys tuotteen käytön vaikutuksista terveydelle ja ympäristölle

Kierrätysuolatuotteen käytön vaikutukset eivät poikkea muiden tiesuolatuotteiden vaikutuksista terveydelle ja ympäristölle.

Tienvarren kasvillisuus altistuu tiesuolan haitallisille vaikutuksille roiskeiden ja kasvien juurien kautta. Haitallisten vaikutusten suuruuteen vaikuttavat esim. tiealueen ulkopuolelle päätyvän tiesuolan määrä, kasvillisuuden etäisyys tiealueesta, ojitukset, maaperän tyyppi ja koostumus, topografia, kasvillisuuden ikä sekä kasvilajisto. Tiesuola kertyy kasvistoon ja aiheuttaa lehtien ja neulasten ruskistumista, ja kärventymistä sekä ennen aikaista putoamista.

Natriumkloridin sisältämä natrium pidättyy voimakkaasti maaperään ja nostaa sen pH-arvoa, jonka seurauksena maaperä köyhtyy kasveille elintärkeästä kalsiumista ja magnesiumista, muuttuu alkaliseksi ja sen vedenläpäisevyys huononee. Kloridi-ionit eivät pidä maaperään vaan kulkeutuvat yleensä pinta- ja pohjavesiin. Kloridi-ionien vaikutusta maaperään on pidetty lähes merkityksettömänä. Tutkimuksissa on kuitenkin havaittu, että joissakin tapauksissa kloridi saattaa liuottaa maaperässä olevia raskasmetalleja. Etenkin likaantuneessa maaperässä kloridin pitkäaikaisen käytön seurauksena saattaa liueta raskasmetalleja.

Suolapitoinen vesi saattaa sotkea pienten ja suhteellisen syvien järvien vuodenaikaiskiertoa. Lisäksi tiesuola saattaa aiheuttaa vesistöissä metallien vapautumista pintavesiin. Vaikutukset vesieliöstöön ovat vähäiset. Tiesuolat houkuttelevat eläimiä (esim. hirvet, peurat ja porot) tiealueelle syömään suolajäämiä. Suun kautta tapahtuvan annostuksen riski on kuitenkin erittäin pieni liikenneonnettomuuden riskiin verrattuna. Tiesuolan käytön vaikutukset ihmisten terveyteen muodostuvat välillisesti ympäristövaikutusten kautta (Tiehallinnon selvityksiä 38/2006, Kalsiumkloridin sivuvaikutukset).

Korroosiovaikutukset

Kierrätysuolatuotteen korroosiovaikutuksia ajoneuvoissa ja tieympäristössä yleisesti käytettäviin materiaaleihin (hiiliteräs, sinkitty teräs ja alumiini) on tutkittu ja sitä on tutkimuksessa verrattu perinteisiin natrium- kalsium- ja magnesiumklorideihin. Tutkimuksen perusteella kierrätysuolan korroosiovaikutuksen ei havaittu poikkeavan verrokkituotteiden vaikutuksista. Kierrätysuolan pH on välillä 5,5–11,5 ja sulfaatti alle 3 p-%. Kiintoaine kierrätysuolaliuoksella on alle 0,5 p-% ja DOC alle 100 mg/l.

Koeluonteista toimintaa koskevan ilmoituksen mukainen toiminta

Yleiskuvaus

Ilmoituksen perusteella laitoksella kokeillaan koeluonteisesti kierrätysuolatuotteen valmistamista. Koetoiminta suoritetaan pääasiassa aiempien koetoimintojen mukaisesti laitoksen normaalitoiminnan ohella Fortum Waste Solutions Oy:n (jäljempänä Fortum) rakentamassa jätteenkäsittelylaitoksessa Porin Mäntyluodossa.

Koetoiminta

Koetoiminnassa konsentroidaan jätteiden käsittelyssä syntyviä suolaisimpia prosessivesiä kierrättämällä niitä takaisin reaktoriin, minkä seurauksena prosessiveden suolapitoisuus nousee. Koetoiminnan aikana kokeillaan lisäksi tarvittaessa haihdutuslaitosta tai käänteisosmoosilaitosta, joilla voidaan edelleen nostaa konsentraatin suolapitoisuutta.

Tarkoituksena on selvittää, voidaanko tuottaa teollisessa mittakaavassa tiesuolana käytettävää kierrätysuolaa käsittelemällä jätteenpolton tuhkia ja savukaasunpuhdistusjätteitä. Käsittelyssä syntyvästä jätevedestä vain

osasta voidaan tuottaa suolatuotetta. Loppuosa jätevedestä käsitellään laitoksella ja johdetaan ympäristöluvan mukaisesti mereen. Haetun koetointi-ajan pituus on perusteltu tarpeella testata tuotetta erilaisissa olosuhteissa todellisissa käyttötarkoituksissa ja -olosuhteissa.

Tuotanto ja tuotteet

Koetoiminnan tarkoituksena on tuottaa suolatuotetta noin 1 000 m³ ja toimittaa sitä käytettäväksi yhteistyökumppanille.

Prosessit

Tuhkan käsittely

Käsiteltävä tuhka siirretään säiliöautoista pneumaattisesti vastaanotto- ja varastosäiliöihin. Varastosäiliöistä tuhkien siirto tapahtuu ruuvikuljettimin, joissa tuhkat punnitaan ja syötetään välisiilon kautta reaktoriin. Tuhkaseos syötetään siemenveden sekaan reaktoriin, johon lisätään happoa pH-säädön optimoimiseksi. Reaktoriin lisätään rautapohjaista kemikaalia ja mahdollisia muita apuaineita, joiden avulla saavutetaan optimaalinen stabilointi metalleille.

Reaktorista syntynyt liete pumpataan kammiosuotopuristimelle. Puristimessa on huuhtelutoiminto, jolla varmistetaan tuhkasakan riittävä huuhtelu ennen sakan kuivaksi puristamista. Puristin poistaa lietteestä stabiloidun kiintoaineen, jolloin vesienkäsittelyyn johdettavaan veteen jää pääasiassa suoloja. Puristimelta kiintoaines eli stabiloitu tuhka putoaa linjastolle, joka siirtää puristetun sakan välivarastoon.

Reaktorissa olosuhteita optimoimalla ja kemikaalien avulla haitta-aineet sidotaan (stabiloidaan) tuhkaan. Tuhkan sisältämistä metalleista keskimäärin 99,9 % jää käsittelyprosessissa tuhkaan. Näytteenoton ja analyysitulosten tarkastelun jälkeen stabiloitu tuhka lastataan kuorma-autoihin ja toimitetaan loppusijoitettavaksi Porin teollisuusjätekeskuksen vaarallisen jätteen kaatopaikalle. Tarvittaessa sakka vielä stabiloidaan jätekeskuksessa ennen sijoittamista, jos sakka ei täytä kaatopaikkakelpoisuusvaatimuksia.

Vesienkäsittely

Puristimelta syntyviä suolaisimpia vesiä kierrätetään takaisin reaktoriin. Vesi käsitellään laitoksen vesienkäsittelyprosessissa, minkä jälkeen sitä tarvittaessa edelleen konsentroidaan tarkoitusta varten vuokrattavalla haihdutuslaitteistolla tai käänteisosmoosilaitteistolla. Vesienkäsittelyprosessin kapasiteetti on 30–55 m³/tunti.

Haihdutus

Kierrätysuolatuotteen laadun parantamiseen varaudutaan käsittelemällä konsentraattia haihdutuslaitoksessa tai käänteisosmoosilaitoksessa.

Haihdutin tai käänteisosmoosilaitteisto rakennetaan konttiin, joka sijoitetaan kiinteistölle laitosrakennuksen ulkopuolelle pinnoitetulle piha-alueelle.

Haihduttimessa haihdutettava vesi syötetään lämmönvaihtimelle, jota pitkin se valuu ohuena filminä. Vesi haihtuu kiehumisprosessin seurauksena ja kiintoaine sekä muut epäpuhtaudet konsentroituvat nesteeseen. Nestettä kierrätetään takaisin lämmönvaihtimelle edelleen haihdutettavaksi. Konsentraatti poistetaan haihduttimen pohjalta, kun haluttu tiheys on saavutettu.

Haihtunut vesi ohjataan höyrynä pisaranerotin kautta puhaltimelle, joka kompressoii höyryä nostaen sen lämpötilaa. Kompressoitu höyry ohjataan lämmönvaihtimelle, jossa sen lämpöenergia hyödynnetään haihdutuksessa. Lauhtunut höyry valuu lämmönvaihtimen ulkopinnoilta esilämmittimelle, jossa lauhteen lämpöenergiaa käytetään syötteen esilämmitykseen.

Käänteisosmoosi

Haihduttimen sijasta konsentraatin tuottamisessa voidaan käyttää myös käänteisosmoosia (RO). Käänteisosmoosissa vesi pakotetaan paineella puoliläpäisevän kalvon läpi. Kalvon läpi mennyttä suolatonta vettä kutsutaan permeaatiksi ja kalvon toiselle puolelle jäänyttä suolapitoista vettä konsentraatiksi. Laimeampia suolaliuoksia käsiteltäessä on havaittu, että permeaattia muodostuu n. 65–75 % ja konsentraattia n. 25–35 % ja, että laitteistoon johdetun veden suolasta noin 99 % jää konsentraattiin.

Käänteisosmoosimenetelmä on hyvin tunnettu menetelmä laimeampien suolaliuosten käsittelyssä. Koetoiminnalla halutaan tarvittaessa tutkia menetelmän soveltuvuutta liuoksille, joiden suolapitoisuus on korkeampi. Käsitelty vesi (käänteisosmoosin permeaatti) johdetaan mereen ja konsentraatista tuotetaan kierrätys-suolatuotetta. Käsitelystä vedestä otetaan näytteet analysointia varten.

Vedenotto

Koetoiminta ei merkittävästi vaikuta vedenottoon.

Jätevesien varastointi

Viimeisen vaiheen jälkeen vesi johdetaan ns. käsitellyn veden puskurisäiliöihin (2 kpl, 100 m³). Puskurisäiliöistä osa jätevesistä toimitetaan hyödynnettäväksi tiesuolana sellaisenaan tai haihdutuslaitteistolla tai käänteisosmoosilaitteistolla käsiteltynä. Puskurisäiliöistä jätevedet johdetaan purkupuut-kea pitkin mereen tai varastoitavaksi hulevesialtaaseen, josta jätevedet toimitetaan muualle käsiteltäväksi säiliöautoilla. Suurin osa jätevedestä johdetaan ympäristö- ja vesitalousluvan mukaisesti mereen. Laitoksen pesussa syntyvät jätevedet johdetaan Porin kaupungin jätevesiviemäriin teollisuusjätevesisopimuksen mukaisesti.

Tarvittaessa käsiteltyjä jätevesiä varastoidaan alueen toisessa hulevesialtaassa, jonka tilavuus on 1 000 m³. Tavoitteena on, että hulevesialtaassa

varastoidaan hetkellisesti enintään 800 m³ käsiteltyä jätevettä. Jos jätevesiä varastoidaan hulevesialtaassa, ei siihen johdeta alueella syntyviä hulevesiä vaan ne johdetaan alueen toiseen hulevesialtaaseen.

Toiminta-ajat

Koetoiminnan aikana laitos toimii päivittäin vuorokauden ympäri (24/7) ja jätteitä otetaan vastaan päivittäin pääasiassa klo 6–22.

Raaka-aineet ja kemikaalit

Koetoiminta ei vaikuta käsiteltävien jätteiden määrään tai laatuun.

Koetoiminta ei vaikuta käytettävien kemikaalien määrään.

Energian kulutus

Koetoiminnasta aiheutuva laskennallinen sähkönkulutuksen lisääntyminen on 1 250 MWh/a.

Liikenne

Koetoiminnasta aiheutuva lisääntyvä liikenne muodostuu raskaasta liikenteestä, jonka arvioitu määrä on 105–165 kuljetusta koetoiminnan aikana (1–2 kuormaa/vrk).

Riskienhallinta ja poikkeukselliset tilanteet

Vahinkotilanteissa toimitaan Fortum Recycling and Waste Solutionsin yhteisten vahinkotilanteiden varalta laadittujen toimintaohjeiden mukaisesti. Poikkeukselliset tilanteet raportoidaan välittömästi valvovalle viranomaiselle. Vahinkotilanteista, joista voi olla vaikutuksia alueen ulkopuolelle, tiedotetaan myös naapureille.

Ympäristön tila, päästöt ja vaikutusarvio

Lähiympäristö

Lähimmät asuinalueet sijaitsevat laitoksesta noin 1,5 km päässä lännessä (Uniluoto) ja etelässä (Levo). Lähimmät asuinkäytössä olevat rakennukset sijaitsevat noin kilometrin päässä etelässä ja lähimmät virkistysalueet noin 300–500 metrin päässä laitoksesta. Ilmoituksen mukaan koetoimintajakso on lyhyt ja käsiteltävien jätteiden määrä niin pieni, että koetoiminnalla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta yleiseen viihtyisyyteen tai ihmisten terveyteen.

Luonnonarvot ja luonnonsuojelu

Mäntyluodon alueella on runsaasti virkistysalueita sekä mm. Natura 2000 -alueita ja luonnonsuojelualueita. Alueet ja toiminnan vaikutus on

tarkemmin kuvattu laitoksen ympäristöluvassa. Koetoiminnalla ei arvioida olevan vaikutusta luontoon ja luonnonsuojeluarvoihin, eikä rakennettuun ympäristöön.

Päästöt pintavesiin

Koetoiminnan vaikutukset vesistöön ja sen käyttöön eivät poikkea laitoksen ympäristöluvan mukaisen toiminnan vaikutuksista.

Toiminnassa muodostuvat jätteet

Koetoiminnasta ei aiheudu jätteiden määrän lisääntymistä.

Maaperä ja pohjavesi

Koetoiminnalla ei arvioida olevan vaikutusta maaperään ja pohjaveteen

Päästöt ilmaan

Koetoiminnalla ei ole vaikutuksia laitoksen päästöihin ilmaan.

Melu

Koetoiminta ei lisää laitoksen melupäästöjä.

Tarkkailu

Laitoksen käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailu, sekä jätteiden kaatopaikkakelpoisuuden seuranta toteutetaan laitoksen ympäristöluvan mukaisesti.

Koetoiminnan aikana pidetään lisäksi kirjanpitoa, johon merkitään:

- vastaanotettujen jätteiden määrä ja laatu
- toiminnassa syntyvien jätteiden määrä jätelajikohtaisesti sekä tiedot vastaanottopaikoista
- tiedot onnettomuus- ja häiriötilanteista
- tiedot korjaavista ja huoltavista toimenpiteistä
- käytettyjen kemikaalien laatu ja määrä

Koetoiminnan päätyttyä toiminnasta laaditaan raportti, jossa raportoidaan edellä mainittujen mittausten tulokset, tiivistelmä koetoiminnan aikaisesta kirjanpidosta sekä koetoiminnassa suoritettujen jätteenkäsittelyn tulokset.

Hakijan esitykset

Aikataulu

Koetoimintailmoituksen mukainen toiminta aloitetaan aikaisintaan 1.8.2019. Toiminnan suunniteltu kesto on 12 kuukautta toiminnan aloittamisesta alkaen.

Vakuudet

Laitoksen toiminnan vakuudeksi on asetettu aiemman koetoimintapäätöksen mukaisesti 136 000 euroa. Vakuuteen ei esitetä muutosta. Mikäli laitoksella on aloitettu ympäristöluvan mukainen toiminta ja sitä koskeva vakuus on asetettu, ei Fortumin näkemyksen mukaan tarvita erillistä vakuutta koetoiminnalle.

ASIAN KÄSITTELY

Tiedottaminen

Ilmoituksen vireilläolosta on tiedotettu julkaisemalla asian tiedot osoitteessa www.avi.fi/lupa-tietopalvelu. Enempi tiedottaminen ei asian luonteen vuoksi ole ollut tarpeen.

Lausunnot

Aluehallintovirasto on pyytänyt ilmoituksesta lausunnon Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Porin kaupungilta, Porin kaupungin ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisilta.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto 9.7.2019

Ilmoituksen mukainen koeluonteinen toiminta voidaan hyväksyä ilmoituksessa esitetyn mukaisesti edellyttäen, että toiminnassa myös noudatetaan aluehallintoviraston päätösten nro 161/2019 ja nro 162/2019 lupamääräyksiä. ELY-keskus katsoo, että koetoimintapäätöksissä nro 185/2018/1 ja Nro 139/2019 asetetun vakuuden määrä ei ole tarpeen muuttaa. Valvontaviranomaiselle asetettavasta vakuudesta on kuitenkin selkeästi käytävä ilmi minkä päätöksen/päätösten ja määräysten velvoitteet se kattaa. Lisäksi vakuuden (takauksen eräpäivää) eräpäivää on muutettava koetoiminnan keston mukaisesti siten, että ELY-keskukselle toimitettu vakuus on voimassa vähintään kolme kuukautta vakuuden kattamien toimien suorittamisesta ja niiden ilmoittamisesta valvontaviranomaiselle.

ELY-keskus katsoo, että toiminta, joka tähtää tuhkanpesuprosessissa syntyvän suolan talteenottoon ja hyötykäyttöön on kannatettavaa. Ilmoituksen mukaan prosessissa syntyvällä kierrätyssuolalla on pääosin samoja ominaisuuksia kuin yleisesti Suomessa käytössä olevilla liukkauden- ja pölyntorjuntakemikaaleilla. Kierrätyssuolan kehitystyöstä on olemassa esisopimus ja liukkaudentorjuntakemikaaleilla on suuret markkinat Suomessa. Jätelain (646/2011) 5 §:n mukaan voidaan yleisesti katsoa, että aine tai esine ei enää ole jätettä, jos: 1) se on läpikäynyt hyödyntämistoimen; 2) sillä on käyttötarkoitus, johon sitä käytetään yleisesti; 3) sillä on markkinat tai kysyntää; 4) se täyttää käyttötarkoituksensa mukaiset tekniset vaatimukset ja on vastaaviin tuotteisiin sovellettavien säännösten mukainen; ja 5) sen käyttö ei kokonaisuutena arvioiden aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan edellä mainitut kriteerit täyttyvät pääosin koetoiminnassa syntyvän kierrätyssuolan osalta lukuun ottamatta

kohtaa 5. Kierrätysuolassa olevien haitta-aineiden enimmäispitoisuudet ovat tutkimusten mukaan huomattavasti korkeammat kierrätysuolassa kuin yleisesti käytössä olevissa liukkaudentorjunta- ja pölynsidontasuolassa. Tästä johtuen ELY-keskus katsoo, että kierrätysuolan testit (liukkaudentorjunta- ja pölyntorjunta) tulee kohdistaa alueille, jotka eivät sijaitse luokitelluilla pohjavesialueilla ja/tai joiden välittömässä läheisyydessä ei ole talousvesikaivoja tai vesistöalueita. Kun kierrätysuolan ominaisuuksista ja sen vaikutuksista ympäristöön on testien kautta saatu riittävästi tutkimustietoja, voidaan esim. erillisestä hakemuksesta määrätä laitoksen ympäristöluvassa, että kierrätysuola ei enää ole jätettä.

Vastine

Ilmoittajalle on varattu mahdollisuus vastineen antamiseen. Vastinetta ei ole annettu.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU

Jätteenki luokittelun päättäminen (EoW)

Aluehallintovirasto hylkää hakemuksen koskien väkevöidyn suolaliuoksen (ns. tuhkasuolan) jätteenki luokittelun päättämiseksi (EoW).

Ilmoitus koeluonteisesta toiminnasta

Aluehallintovirasto hyväksyy koeluonteisen toiminnan. Toiminta tulee toteuttaa seuraavien määräysten mukaisesti:

Määräykset

Toiminta

1. Koeluonteisen toiminnan aloittamisesta ja päättymisestä on viipymättä ilmoitettava Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Porin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Koeluonteista toimintaa saa harjoittaa 12 kk:n ajan valvontaviranomaiselle tehdystä ilmoituksesta, kuitenkin korkeintaan 30.9.2020 asti.

Jätteet

2. Koeluonteisen toiminnan aikana tuotettava, laitokselta pois toimitettava tuhkasuola on toimitettava käsiteltäväksi jätteenä.

Raportointi

3. Koeluonteisesta toiminnasta on tehtävä loppuraportti. Raportissa on esitettävä tiedot koetoiminnassa käsitellyistä sekä toiminnassa syntyneistä jätteenistä, sekä päästöistä vesiin ja ilmaan. Lisäksi raporttiin on liitettävä selvitys koeluonteisen toiminnan tuloksista (ml. koetoiminnan aikana tehtyjen

tarkkailu- ja kaatopaikkakelpoisuustutkimusten tulokset) sekä selvitys käytettyjen menetelmien soveltuvuudesta ko. jätteen käsittelymenetelmäksi. Loppuraportti on toimitettava Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Porin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa koeluonteisen toiminnan päättymisestä.

Toiminnassa tulee muilta osin noudattaa laitoksen ympäristöluvan (nro 161/2019; dnro ESAVI/3022/2018) vaatimuksia hallinto-oikeudessa siihen mahdollisesti myöhemmin tehdyin muutoksin.

PERUSTELUT

Jätteeksi luokittelua koskevan asian perustelut

Aluehallintovirasto on hylännyt väkevöidyn suolaliuoksen, ns. tuhkasuolan jätteeksi luokittelun päättymistä (EoW) koskevan hakemuksen, koska tuhkasuolan ei ilmoituksen perusteella voi katsoa täyttävän kaikkia jätelain 5 §:n 4 momentin mukaisia edellytyksiä.

Jätelain 5 §:n 1 momentin mukaan jätteellä tarkoitetaan ainetta tai esinettä, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä. Jätelain 5 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä jätelajeittain siitä, milloin aine tai esine ei ole enää jätettä, jos

- 1) se on läpikäynyt hyödyntämistoimen
- 2) sillä on käyttötarkoitus, johon sitä käytetään yleisesti
- 3) sillä on markkinat tai kysyntää
- 4) se täyttää käyttötarkoituksensa mukaiset tekniset vaatimukset ja on vastaaviin tuotteisiin sovellettavien säännösten mukainen
- 5) sen käyttö ei kokonaisuutena arvioiden aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Jätelain 5 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös 4 momentissa tarkoitettussa aineessa tai esineessä sallituista haitta-aineiden pitoisuuksista ja liukoisuuksista, aineen tai esineen käyttöä koskevista teknisistä vaatimuksista sekä muista vastaavista seikoista.

Hallituksen esityksen eduskunnalle jätelaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laiksi (HE 199/2010) mukaan jätelain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettua jäteominaisuuden päättymistä koskevaa säännöstä ei sovellettaisi suoraan hallintopäätöksissä. Pykälän ensisijaisena tarkoituksena olisi valtuuttaa valtioneuvosto saattamaan voimaan jätedirektiivin 6 artiklan 2 kohdan mukaiset jätteeksi luokittelun päättymisen jätelajeittain erityisperusteet, joista säädettäisiin Euroopan Unionin lainsäädäntöön liittyvässä komitologiamenettelyssä. Lisäksi säännöksen nojalla voitaisiin toissijaisesti säätää kansallisista jätelajeittain jäteluokituksen päättymisen edellytyksistä, jos komitologiamenettelyssä ei olisi säädetty vastaavia EU:n laajuisia arviointiperusteita.

Jätelain 5 §:n 4 ja 5 momenteissa tarkoitettuja valtioneuvoston asetuksia ei ole toistaiseksi annettu eikä niiden valmistelua ole myöskään aloitettu.

Ympäristöministeriö on laatinut 19.12.2014 päivätyn muistion ”Jätelain eräiden säännösten tulkintalinjauksia”, joka sisältää jätelain tulkintaa ohjaavia kannanottoja ja soveltamisohjeita. Oppaassa todetaan jätteeksi luokittelun päättymisen osalta mm., että ellei toimintaa koskevia, sellaisenaan sovellettavia jätteeksi luokittelun päättymistä koskevia säädöksiä ole annettu, voidaan vastaavan kaltaista menettelyä tarvittaessa soveltaa tapauskohtaisesti. Tällöin toimivaltainen viranomainen ratkaisee, onko aine tai esine hyödyntämistoimen seurauksena lakannut olemasta jätettä. Materiaali lakkaa olemasta jätettä, kun se siirrettäessä tuottajalta toiselle haltijalle täyttää kaikki asetuksen mukaiset arviointiperusteet. Arviointi-perusteiden täyttymisen katsotaan merkitsevän sitä, että materiaalilla ei ole enää jätteeseen liittyviä riskejä ja sitä voidaan vapaasti käyttää raaka-aineena muissa prosesseissa. Tällöin materiaalin tulee täyttää kaikki kyseiselle tuotteelle asetetut muun lainsäädännön mukaiset vaatimukset (mm. REACH-asetus). Tämä merkitsee toiminnan raportoinnin kannalta sitä, että materiaalia ei raportoida enää jätteenä käsittelylaitokselta lähtevän jätteen raportissa, mutta materiaalin valmistelu on raportoitava laitoksen kierrättämänä jätteenä.

Fortum Waste Solutions Oy on koetoimintailmoituksessaan esittänyt koetoinnassa syntyvän väkevöidyn suolaliuoksen, ns. tuhkasuolan luokittelemista jätelain 5 §:n mukaisen hyödyntämistoimen läpikäyneeksi tuotteeksi. Perusteena tälle ilmoitukseen on liitetty mm. testitulokset tuhkasuolan teknisestä soveltuvuudesta liukkauden torjuntaan ja pölynsidontaan tieliikenteessä. Ilmoituksessa on esitetty myös todistus yhteistyökumppanin kanssa tehdystä esisopimuksesta, jonka mukaan Fortum kehittää suolaa/suolaliuosta maanteiden sulanapitoon ja pölynsidontaan, ja materiaalia on sopimuksen mukaan tarkoitus käyttää pilotointikokeissa. Ilmoitukseen liitettyssä Suomen ympäristökeskuksen riskinarvioinnissa ei todettu ilmenneen sellaisia riskejä, joiden perusteella tuhkasuolan teknistä soveltuvuutta pölynsidontaan ja liukkaudentorjuntaan ei voitaisi kokeilla valitulla tieosuudella rajoitusti ja koeluonteisesti.

Aluehallintovirasto toteaa, että esitettyjen asiakirjojen perusteella ei ole osoitettu jätelain 5 §:n 4 momentin kohtien 2–5 täyttyvän. Asiakirjojen mukaan tuhkasuolan kehitys on kokeiluvaiheessa, eikä sen käytölle ole vielä haettu Väyläviraston hyväksyntää. Fortum on vasta tilannut selvityksen hyödyntämispoikkeuksen hyödyntämisestä kierrätys-suolatuotteelle. Mikäli selvityksessä todetaan, ettei kierrätys-suolatuotteen sisältämät aineet vastaa aiemmin rekisteröityjä aineita, tullaan tuotteen tuottamisesta tekemään kemikaalivirastolle ilmoitus kierrätys-suolan tuottamisesta tuote- ja prosessisuuntatuneen tutkimuksen ja kehittämisen tarpeisiin (ns. PPORD-ilmoitus). (PPORD-ilmoituksella tuotetta voidaan tuottaa tutkimus- ja kehittämistarkoituksiin viiden vuoden ajan rajattu määrä ilman REACH-rekisteröintivelvoitetta. PPORD-menettelyssä tuotetta voidaan toimittaa vain ilmoituksessa ennakolta ilmoitetuille asiakkaille). Tuhkasuolalla ei ole käyttöturvallisuustiedotetta.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan tuhkasuolan haitallisten aineiden pitoisuuksia, niiden vaikutusta ja mahdollisesti aiheuttamia käyttörajoituksia on tarpeen tarkemmin selvittää, jotta voidaan varmistua kyseisen suolan/suolaliuoksen soveltuvuudesta yleiseen käyttöön. Näin ollen aluehallintovirasto ei ole voinut hyväksyä tuhkasuolaa jätelain 5 §:n mukaisen hyödyntämistoimen läpikäyneeksi tuotteeksi.

Koeluonteista toimintaa koskevan asian perustelut

Ympäristönsuojelulain 31 §:n mukaan ympäristölupaa ei tarvita koeluonteiseen lyhytaikaiseen toimintaan, jonka tarkoituksena on esim. kokeilla uutta tekniikkaa, raaka-ainetta tai valmistusmenetelmää toiminnan vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun näihin rinnastettavan seikan selvittämiseksi. Ympäristönsuojelulain 119 §:n mukaan edellä mainitusta koeluonteisesta toiminnasta on tehtävä kirjallinen ilmoitus toimivaltaiselle ympäristölupaviranomaiselle 30 vuorokautta ennen koeluonteisen toiminnan aloittamista.

Ilmoitettu koetoiminta on samankaltaista kuin Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen Nro 139/2019, 4.4.2019 mukainen koeluonteinen toiminta. Ilmoitetussa koetoiminnassa on tarkoituksena tutkia, voidaanko teollisessa mittakaavassa tuottaa jätteenpolton tuhkia ja savukaasunpuhdistusjätteitä käsittelemällä kierrätysuolatuotetta tiesuolana käytettäväksi. Koetoiminta viivästyi alussa myöhästyneiden laitetoimitusten vuoksi. Toisen koetoimintajakson aikana on havaittu tarve jatkotutkimuksiin. Kun otetaan huomioon ilmoituksessa esitetty tarve teollisessa mittakaavassa toteutettavaan hyödyntämistoimeen ja koeluonteisessa toiminnassa jo saadut tulokset sekä tarve selvittää tuhkasuolan ominaisuuksia, ilmoituksessa esitetty koeluonteinen toiminta täyttää ympäristönsuojelulain 31 §:n säädetyt koeluonteisuuden vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 121 §:ssä mukaan ilmoituksen vireilläolosta on ilmoitettava ja asianosaisia on kuultava siten kuin hallintolaissa säädetään. Hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 5) kohdan mukaan asian saa ratkaista asianosaista kuulematta, jos hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista tai kuuleminen on muusta syystä tarpeeton. Ilmoituksen mukaan toiminnasta ei aiheudu sellaisia ympäristövaikutuksia, että valvojen viranomaisten lisäksi olisi tarpeen kuulla muita asianosaisia.

Ympäristönsuojelulain 122 §:n mukaan viranomainen voi ilmoituksen johdosta tehtävässä päätöksessä antaa tarpeellisia määräyksiä ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä, toiminnan tarkkailusta ja tiedottamisesta asukkailla sekä jätelain mukaisten velvollisuuksien täyttämistä.

Ilmoitetusta toiminnasta ei arvioida aiheutuvan ympäristönsuojelulain 27 §:n 2 momentin tarkoittamaa seurausta. Aluehallintovirasto katsoo, että ilmoituksessa kuvattu koeluonteinen toiminta voidaan toteuttaa ilmoituksen mukaisesti ympäristölupaa (Nro 161/2019) ja tässä päätöksessä annettuja määräyksiä noudattaen. Vaasan hallinto-oikeus on 28.6.2019 antamassaan välipäätöksessä (Nro 19/162/2) katsonut, että tässä vaiheessa, ympäristöluvan aloittamisoikeuden ja vesilain valmisteluluvan osalta sekä

aloittamisluvan ja valmisteluluvan vakuuden korottamisen osalta päätöksien täytäntöönpanon kieltämiseen ei ole ilmennyt aihetta. Näin ollen aluehallintovirasto toteaa, että ympäristölupaa on noudatettava myös koeluonteisessa toiminnassa.

Mikäli koetoiminta-aikana hallinto-oikeus kumoaa em. ympäristöluvan tai palauttaa sen uudelleen käsiteltäväksi, ei tämän päätöksen nojalla voi toimintaa jatkaa, eikä johtaa vesiä mereen.

Aluehallintovirasto ei ole määrännyt koetoiminnasta johtuvaa vakuutta, sillä laitoksen ympäristöluvan vakuus kattaa jätteiden vastaanottamisen ja käsittelyn myös koeluonteisen toiminnan aikana. Koeluonteisen toiminnan aikana muodostuu tavanomaisesta toiminnasta poikkeavana jätejakeena vain konsentroidumpaa suolaliuosta, mikä tulee luokitelluksi jätteeksi vain vesijakeista erillään poistettaessa laitokselta. Aiempien koetoimintajaksojen vakuudet voidaan näin ollen (erillisellä päätöksellä) vapauttaa.

Määräysten perustelut

Määräys 1. Koeluonteisen toiminnan kesto on hyväksytty ilmoituksen mukaisesti. Toimivaltainen valvontaviranomainen tarvitsee tiedon toiminnan aloittamisesta ja päättymisestä valvonnallisista syistä.

Määräys 2. Koeluonteisen toiminnan aikana tuotettava ja muualle kuljetettu tuhkasuola tulee luokitella jätteeksi, sillä aluehallintovirasto on aiemmin tässä päätöksessä tulkinnut, ettei jätteeksi luokittelun päättymisen kriteeristö tuhkasuolan osalta ole täytynyt. Asia on tarkemmin perusteltu kohdassa ”Jätteeksi luokittelua koskevan asian perustelut”

Määräys 3. Koeluonteisesta toiminnasta tulee laatia raportti. Loppuraportissa esitetään yhteenveto tehdyistä toimenpiteistä ja dokumentoidaan koetoimintaa koskevat tiedot ja tarkkailutulokset. Raportti on tarpeen viranomaisvalvonnan takia.

VASTAUS LAUSUNNOSSA ESITETTYIHIN YKSILÖITYIHIN VAATIMUKSIIN

Lausunto on otettu huomioon luparatkaisusta ja lupamääräyksistä sekä niiden perusteluista ilmenevällä tavalla.

PÄÄTÖKSEN VOIMASSAOLO

Päätös on voimassa toistaiseksi.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 31, 89, 119, 122 §
Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta (713/2014) 26 §

Jätelaki (646/2011)

Valtioneuvoston asetus jätteistä (179/2012)

KÄSITTELYMAKSU

Käsittelymaksu on 5 584 euroa.

Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Asian käsittelystä peritään maksu, joka määräytyy aluehallintovirastojen maksuista vuosille 2019 ja 2020 annetun valtioneuvoston asetuksen (1244/2018) mukaisesti. Asetuksen mukaan koetoimintaa koskevasta päätöksestä perittävän maksun suuruus on 3 820 euroa. Jätteen luokittelun päättymistä (EoW) koskevan ympäristölupa-asian käsittelystä peritään lisäksi taulukon mukaisesti (60 €/h) asian käsittelyyn käytetyn työmäärän (29 h) mukaisesti maksu, jonka suuruus on 1 764 euroa.

TIEDOTTAMINEN

Päätös

Fortum Waste Solutions Oy
Porin kaupunki
Porin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
Porin kaupungin terveydensuojeluviranomainen
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
Suomen ympäristökeskus

Päätöksestä tiedottaminen

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustaululla. Päätös kuulutetaan Porin kaupungin virallisilla ilmoitustauluilla. Päätös julkaistaan aluehallintoviraston internetsivuilla osoitteessa www.avi.fi/lupa-tietopalvelu.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

LIITE

Valitusosoitus

ASIAN KÄSITTELIJÄT

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Kari Pirkanniemi ja esitellyt ympäristöylitarkastaja Eeva Jokikokko.

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen	Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta . Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.												
Valitusaika	Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy 21.8.2019 .												
Valitusoikeus	Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuin ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, sijaintikunta ja vaikutusalueen kunnat ja niiden ympäristönsuojeluviranomaiset, sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.												
Valituksen sisältö	Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava - päätös, johon haetaan muutosta - valittajan nimi ja kotikunta - postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi) - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta - mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi - perusteet, joilla muutosta vaaditaan - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faxilla tai sähköpostilla)												
Valituksen liitteet	Valituskirjelmään on liitettävä - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta												
Valituksen toimittaminen	Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, faxina tai sähköpostilla. Sähköisesti (faxina tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet.												
Vaasan hallinto-oikeuden kirjaamon yhteystiedot	<table> <tr> <td>käyntiosoite:</td><td>Korsholmanpuistikko 43, 4. krs</td></tr> <tr> <td>postiosoite:</td><td>PL 204, 65101 Vaasa</td></tr> <tr> <td>puhelin:</td><td>029 56 42780</td></tr> <tr> <td>faksi:</td><td>029 56 42760</td></tr> <tr> <td>sähköposti:</td><td>vaasa.hao@oikeus.fi</td></tr> <tr> <td>aukioloaika:</td><td>klo 8–16.15</td></tr> </table>	käyntiosoite:	Korsholmanpuistikko 43, 4. krs	postiosoite:	PL 204, 65101 Vaasa	puhelin:	029 56 42780	faksi:	029 56 42760	sähköposti:	vaasa.hao@oikeus.fi	aukioloaika:	klo 8–16.15
käyntiosoite:	Korsholmanpuistikko 43, 4. krs												
postiosoite:	PL 204, 65101 Vaasa												
puhelin:	029 56 42780												
faksi:	029 56 42760												
sähköposti:	vaasa.hao@oikeus.fi												
aukioloaika:	klo 8–16.15												
Oikeudenkäyntimaksu	Vaasan hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 260 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.												